

Lääkärin sosiaalinen vastuu ry

Lausunto puolustusministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ydinenergialain 4 §:n ja 69 §:n sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta

Lääkärin sosiaalinen vastuu ry (myöhemmin LSV) kiittää mahdollisuudesta lausua lakiesityksestä. LSV pitää esityksen valmistelutapaa poikkeuksellisena ja ongelmallisena. Näin merkittävää ulko- ja turvallisuuspoliittista linjausta ei tule valmistella kiireellisesti ja rajatulla kuulemisella. Esityksen mukaan lakimuutosten on tarkoitettu tulevan voimaan mahdollisimman pian, mikä korostaa tarvetta huolelliselle ja laajalle yhteiskunnalliselle keskustelulle.

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi ydinenergialain (990/1987) 4 §, jossa säädetään ydinräjähteiden maahantuonnin, valmistamisen, hallussapidon ja räjäyttämisen kiellosta Suomessa. Samalla muutettaisiin ydinenergialain 69 §:ää sekä rikoslain (39/1889) 34 luvun 6 §:ää siten, että sääntely perustuisi jatkossa rikoslakiin ja siihen sisällytettäviin poikkeusperusteisiin.

Pidämme tätä muutosta perustavanlaatuisena ja erittäin ongelmallisena.

Suomen nykyinen lainsäädäntö on yksiselitteisesti kieltänyt ydinräjähteet alueellaan. Voimassa olevan ydinenergialain 4 §:n mukaan ydinräjähteiden maahantuonti, valmistaminen, hallussapito ja räjäyttäminen Suomessa on kielletty, ja kieltoa tehostaa rikoslain 34 luvun 6 §:n mukainen ydinräjähdერიkosta koskeva rangaistussäännös .

Esitetty muutos merkitsisi tästä linjasta luopumista.

Ristiriita Suomen aiemman linjan kanssa

Esityksessä todetaan, että ydinenergialain kieltö on säädetty erilaisessa turvallisuusympäristössä. Samalla kuitenkin aiemmin on todettu, ettei Nato-jäsenyys edellytä ydinräjähteitä koskevan kansallisen lainsäädännön muuttamista. Pidämme ongelmallisena, että näin keskeistä linjausta muutetaan lyhyessä ajassa ilman selkeää uutta välttämättömyysperustetta.

Poikkeusperusteiden laajuus

Ehdotetun rikoslain 34 luvun 6 §:n mukaan ydinräjähteen tuominen Suomeen, kuljettaminen, toimittaminen tai hallussapito voisi olla sallittua, mikäli teko liittyy Suomen sotilaalliseen puolustamiseen, Naton yhteiseen puolustukseen tai puolustusyhteistyöhön ja tapahtuu asianmukaisen päätöksenteko- tai sopimusjärjestelmän mukaisesti.

Tämä merkitsee sääntelyn perusluonteen muuttumista ehdottomasta kiellosta tapauskohtaiseen sallittavuuteen.

Pidämme tällaisia poikkeusperusteita tulkinnallisesti laajoina ja oikeudellisesti ongelmallisina. Ne mahdollistavat käytännössä ydinräjähdeiden läsnäolon Suomessa tilanteissa, joita ei voida ennakolta tarkasti rajata tai arvioida.

Ydinaseiden terveys- ja humanitaariset vaikutukset

Ydinaseet ovat äärimmäisiä joukkotuhoaseita, joiden vaikutukset ovat katastrofaalisia ja kohdistuvat siviiliväestöön.

Yksittäinen ydinräjähde aiheuttaisi asutuskeskuksessa satojentuhansien, mahdollisesti miljoonien ihmisten kuoleman. Räjähdyksen lämpö, paine ja säteily tappaisivat välittömästi laajalla alueella, ja säteilyn pitkäaikaisvaikutukset lisäisivät merkittävästi syöpäriskiä ja aiheuttaisivat vakavia sikiövaurioita.

Terveydenhuoltojärjestelmällä ei olisi mahdollisuuksia vastata tällaisen katastrofin seurauksiin.

Ydinaseiden käytön vaikutukset eivät jäisi paikallisiksi. Jo rajallinen ydinsota voisi aiheuttaa ns. ydintalven, joka romahduttaisi ruoantuotannon maailmanlaajuisesti.

Turvallisuuspoliittinen arvio

Esityksen tavoitteena on parantaa ennaltaehkäisevää pelotetta. Katsomme, että tämä oletus on kiistanalainen. Ydinaseiden salliminen Suomen alueella voi päinvastoin:

- lisätä sotilaallisia riskejä
- tehdä Suomesta potentiaalisen kohteen
- kasvattaa jännitteitä lähialueilla

Pelote ei ole riskitön mekanismi, vaan siihen liittyy merkittäviä epävarmuuksia, joita esityksessä ei ole riittävästi huomioitu.

Esityksessä todetaan, ettei muutos vaikuta kansainvälisiin velvoitteisiin. Kuitenkin käytännössä lainsäädäntömuutos heikentää Suomen asemaa ydinaseiden leviämisen estämisen ja aseriisunnan uskottavana toimijana.

Lääkäriin sosiaalinen vastuu ry katsoo, että esitetty lakimuutos:

- kumoaa ydinenergialain 4 §:n keskeisen kiellon
- muuttaa rikoslain 34 luvun 6 §:n kautta sääntelyn luonteen poikkeusperusteiseksi
- lisää turvallisuus- ja terveysriskejä
- heikentää Suomen kansainvälistä roolia aseriisunnan edistäjänä

Näistä syistä katsomme, että ydinenergialain nykyinen kieltö tulee säilyttää.

Allekirjoitukset

Hanna Rintala
Puheenjohtaja

Sanna Valtonen
Toiminnanjohtaja